

که ائمه (ع) با مشکلات زیادی رو به رو شوند و نتوانند مردمان آن دوره را با خود همراه کنند.

درس هشتم (احیای ارزشهای نخستین)

بخش آیات و روایات:

۱- با تأمل در سخنان حضرت علی (ع) سه مورد از نشانه های بازگشت مسلمانان به دوران جاهلیت را بنویسید.

۱- چیزی پوشیده تر از حق و آشکارتر از باطل و رایج تر از دروغ به خدا و پیامبرش نیست ۲- کالایی کم بهتر از قرآن نیست ، وقتی بخواهد به درستی خوانده شود و کالایی رایج تر و فراوانتر از آن نیست ، وقتی بخواهد به صورت وارونه و به نفع دنیایشان معنایش کنند ۳- چیزی ناشناخته تر از معروف و شناخته تر از منکر نیست.

۲- با توجه به سخنان و پیش بینی های حضرت علی (ع) در مورد اوضاع پس از خود، به نظر ایشان چگونه می توان راه رستگاری را تشخیص داد؟ ابتدا پشت کنندگان به صراط مستقیم را شناسایی کنید و وقتی می توان به عهد خود با قرآن وفادار ماند که پیمان شکنان را تشخیص داد . و آنگاه می توانید پیرو قرآن باشید که فراموش کنندگان قرآن را بشناسید.

۳- امیر مؤمنان (ع) راه حل نهایی نجات از اوضاع را چه چیزی می دانستند؟ همه این ها را از اهلش طلب کنید . آنان اند که نظر دادن و حکم کرد نشان نشان دهنده دانش آنهاست . آنان هرگز با دین مخالفت نمی کنند و در دین اختلاف ندارند.

۴- امام رضا (ع) در این روایت «بشروطها و انا من شروطها» تجلی توحید در زندگی اجتماعی را در چه چیزی می دانند؟ در ولایت امام که همان ولایت خداست.

۵- این روایت امام صادق (ع) «ای مردم! رسول خدا (ص) امام و رهبر بود، پس از او علی (ع) و سپس حسن و حسین و علی ابن الحسین و محمد ابن علی (ع) به ترتیب امام بودند و اکنون من امامم» به کدام اصول کلی امامان در مبارزه با حاکمان اشاره دارد؟ معرفی خویش به عنوان امام برحق

۶- با توجه به حدیث «کلمة لا اله الا الله حصنی و من دخل فی حصنی امن من عذابی» به سؤالات زیر پاسخ دهید.

۲- در این حدیث کدام کلمه قلعه محکم خداوند معرفی شده است؟ «لا اله الا الله»

۳- امام رضا (ع) پس از فرمودن این حدیث چه چیزی فرمودند و منظورشان چه بود؟ این بود که توحید تنها یک لفظ و شعار نیست بلکه باید در زندگی اجتماعی ظاهر شود و تجلی توحید در زندگی اجتماعی با ولایت امام که همان ولایت خداست میسر می گردد.

۴- شیوه بیان امام (ع) در نقل این حدیث بیانگر چه مطلبی است؟ بیانگر این مطلب که چگونه احادیث رسول خدا (ص) از امامی به امام دیگر منتقل می شده است.

۷- پیام این روایت امام صادق (ع) که می فرماید: «مایه زینت و زیبایی ما باشید، نه مایه زشتی و عیب.» چیست؟ به گونه ای زندگی کنیم که سبب بدبینی دیگران نسبت به شیعیان نشویم و بدانیم که شیعه بودن فقط به اسم نیست، بلکه باید اسم با عمل همراه باشد و تا پیرو حقیقی پدید آید.

درستی و نادرستی عبارات را با ص/غ مشخص نمایید:

- ۱- به علت عدم توجه مسلمانان به هشدارهای حضرت علی (ع) آنچه امام پیش بینی می کرد، به وقوع پیوست. **ص**
- ۲- شیعه بودن به اسم بدون عمل هم صحیح است. **غ**
- ۳- بنی امیه، طبق پیش بینی حضرت علی (ع) بر مردم حاکم شدند و دنیای اسلام را تا حد زیادی به دوران جاهلیت بازگرداندند. **ص**
- ۴- برخی از امامان علیهم السلام حاکمان زمان خود را تأیید می کردند. **غ**

جاهای خالی را با کلمات مناسب تکمیل نمایید:

- ۱- تجلی توحید در زندگی اجتماعی با ولایت ..... که همان ولایت ..... تحقق پیدا می کند. **امام - خدا**
- ۲- ائمه (ع) تمام حاکمان را در ..... یکسان می دیدند. **غصب خلافت**

- ۳- ائمه اطهار (ع) در مقابل تفسیرهای غلط از اسلام و تحریف دین، آموزه های ..... و ..... را در اختیار جامعه قرار دادند. **قرآن و سخنان پیامبر**
- ۴- ائمه اطهار (ع) می کوشیدند آن بخش از اقدامات و مبارزات خود را که دشمن به آن حساسیت داشت در قالب ..... پیش ببرند. **تقیه**

به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید:

- ۱- نتیجه اقدامات ائمه (ع) در حوزه تعلیم و تفسیر قرآن کریم چه شد؟ مشتاقان معارف قرآنی توانستند از معارف قرآن بهره ببرند.
- ۲- اقدامات مربوط به مرجعیت دینی ائمه (ع) را نام ببرید.

۱- تعلیم و تفسیر قرآن کریم ۲- حفظ سخنان و سیره پیامبر (ص) ۳- تبیین معارف اسلامی متناسب با نیازهای نو

۳- ثمره حضور سازنده ائمه (ع) و دوری از انزوا و گوشه گیری، چه بود؟ فراهم آمدن کتاب های بزرگ در حدیث و سیره ائمه (ع) در کنار سیره پیامبر (ص) و قرآن کریم است.

- ۴- نام دو کتاب حدیث که در آن سخنان رسول خدا (ص) و ائمه اطهار (ع) گرد آمده است را نام ببرید: ۱- نهج البلاغه ۲- صحیفه سجاده
- ۵- اصول کلی امامان در مبارزه با حاکمان را نام ببرید.

۱- عدم تأیید حاکمان ۲- معرفی خویش به عنوان امام بر حق ۳- انتخاب شیوه های درست مبارزه

۶- وظیفه ما در برابر پیامبر (ص) و ائمه (ع) چیست؟ به گونه ای زندگی کنیم که سبب بدبینی دیگران نسبت به شیعیان نشویم و بدانیم که شیعه بودن فقط به اسم نیست، بلکه باید اسم با عمل همراه باشد و تا پیرو حقیقی پدید آید.

۷- آیا ائمه (ع) با وجود شرایط سخت و بحرانی دوران خود در مقابل حاکمان، از مبارزه دست کشیدند؟ خیر آنها از پانثستند و به شکلهای

گونگون به حاکمان مبارزه کردند و در مقابل تفسیرهای غلط از اسلام و تحریف دین «آموزه های قرآن» و «سخنان واقعی پیامبر (ص)» را در اختیار مردم جامعه قرار دادند.

۸- تلاش و مجاهدت امامان (ع) را می توان در قالب کدام مسؤلیت های مقام امامت بررسی نمود؟

۹ - فراهم آمدن کتاب هایی مانند نهج البلاغه و صحیفه سجاده ، به کدام یک از اقدامات ائمه(ع) مربوط به مرجعیت دینی ائمه(ع) اشاره دارد؟
تبیین معارف اسلامی متناسب با نیازهای نو

۱۰ - چرا لازم بود که امامان بزرگوار(ع) برای تشکیل حکومت اسلامی به پا خیزند و در صورت وجود شرایط و امکانات ، حاکمان غاصب را برکنار کنند؟ تا با تشکیل حکومتی بر مبنای اسلام راستین ، قوانین این دین را به اجرا در آورند و عدالت را برقرار سازند.

۱۱ - رفتار حاکمان بنی امیه و بنی عباس در مقابل کسانی که به عنوان «پیرو و شیعه امامان(ع) شناخته می شدند ، چگونه بود؟ همراه با خشونت و ستمگری بوده است ، به طوری که اگر کسانی به عنوان شیعه امامان(ع) شناخته می شدند به سختی آزار و اذیت می شدند و در بسیاری مواقع به شهادت می رسیدند.

به سؤالات زیر پاسخ کامل دهید:

۱ - از اقدامات مربوط به مرجعیت دینی امامان(ع) «تعلیم و تفسیر قرآن» را توضیح دهید.

در حالی که حاکمان زمان به افراد فاقد صلاحیت میدان می دادند تا قرآن را مطابق با اندیشه های باطل خود تفسیر کنند، ائمه(ع) در هر فرصتی که به دست می آوردند، معارف این کتاب آسمانی را بیان می کردند و رهنمودهای آن را آشکار می ساختند . در نتیجه این اقدام، مشتاقان قرآنی توانستند از معارف این کتاب الهی بهره ببرند.

۲ - ائمه(ع) چگونه از سخنان پیامبر(ص) محافظت نمودند؟ حضرت علی(ع) و حضرت زهرا(س) به ممنوعیت نوشتن احادیث ، توجه نمودند و سخنان پیامبر(ص) را به فرزندان و یاران خود آموختند و از آنان خواستند که این آموخته ها را به نسل های بعدی منتقل کنند.

۳ - از اقدامات مربوط به مرجعیت دینی تبیین معارف اسلامی متناسب با نیازهای نو را توضیح دهید.

با گسترش سرزمی نهای اسلامی، سؤال های مختلفی در زمینه های احکام، اخلاق ، افکار و نظام کشور داری پدید آمد . ائمه(ع) با اینکه با حاکمان زمان خود مخالف بودند. اما به دور از انزوا و گوشه گیری و با حضور سازنده و فعال ، با تکیه بر علم الهی خود، در باره همه این مسائل اظهار نظر می کردند و مسلمانان را از معارف خود بهره مند می ساختند.

۴ - تلاش ائمه(ع) در زمینه تبیین معارف اسلامی متناسب با نیازهای نو سبب چه نتایجی شد؟ سبب شد که حقیقت اسلام برای جویندگان آن، پوشیده نماند و کسانی که طالب حقیقت اند بتوانند در میان انبوه تحریفاتی که توسط حاکمان ستمگر و علمای وابسته به آنها صورت گرفته و مانند غباری چهره زیبای اسلام را پوشانده بود به تعلیمات اصیل اسلام دست یابند و راه حق را از باطل تشخیص دهند.

۵ - امامان بزرگوار از چند جهت با حاکمان زمان خود مبارزه نمودند؟ توضیح دهید.

اول از آن جهت که رهبری و اداره جامعه از جانب خداوند به آنها سپیده شده بود و لازم بود برای انجام آن به پا خیزند و حاکمان غاصب را کنار زده و با تشکیل حکومت اسلامی ، قوانین اسلام را اجرا نموده و عدالت را برقرار کنند.

دوم: از آن جهت که حاکمان غاصب قوانین اسلام را زیر پا گذاشتند و به مردم ستم می کردند ، امامان وظیفه داشتند بر اساس امر به معروف و نهی از منکر با آنان مقابله کنند و مانع زیر پا گذاشتن قوانین اسلام شوند و از حقوق مردم دفاع نمایند.

۶ - از اصول کلی امامان بزرگوار(ع) در مبارزه خود ، «عدم تأیید حاکمان» است ، آن را توضیح دهید.

امامان بزرگوار(ع) هیچ یک از حاکمان غاصب عصر خویش را به عنوان جانشین رسول خدا(ص) تأیید نمی کردند و این موضوع را به شیوه های مختلف به مردم اطلاع می دادند. آنان اگر چه تفاوت های اخلاقی و رفتاری حاکمان را در نظر می گرفتند و اگر حاکمی در موردی بر طبق دستور اسلام عمل میکرد ، آن مورد را تأیید می کردند ، اما در غصب خلافت و جانشینی رسول خدا(ص) همه را «یکسان» می دیدند.

۷ - از اصول کلی امامان بزرگوار(ع) در مبارزه با حاکمان عصر خود ، «معرفی خویش به عنوان امام بر حق است» ، آن را توضیح دهید.

آن بزرگواران، همواره خود را به عنوان امام و جانشین بر حق پیامبر اکرم(ص) معرفی می کردند، به گونه ای که مردم بدانند تنها آن ها جانشین حضرتش و امامان بر حق جامعه اند.

۸- از اصول کلی امامان (ع) در مبارزه با حاکمان عصر خود، «انتخاب شیوه های درست» را توضیح دهید. WWW.Amooz.ir

ایشان شیوه مبارزه با حاکمان را متناسب با شرایط زمان بر می گزیدند؛ به گونه ای که هم تفکر اسلام راستین باقی بماند. هم به تدریج بنای ظلم و جور بنی امیه و بنی عباس سست شود و هم روش زندگی امامان (ع) به نسل های آینده معرفی گردد.

۹- رفتار ائمه (ع) در طول ۲۵۰ سال بعد از رحلت پیامبر اکرم (ص) تا امامت حضرت مهدی (ع) و غیبت ایشان، چگونه بوده است؟ چنان مکمل یکدیگر

است که گویی یک شخص می خواهد برای رسیدن به یک مقصد مسیری را بپیماید، ولی مسیر یک دست نیست؛ گاهی هموار است و گاهی ناهموار، گاهی لغزنده و خطرناک است و گاهی دشوار. ولی همه این جاده با همه این اختلاف ها به یک هدف ختم می شود، به گونه ای که گویی یک انسان است که ۲۵۰ سال زندگی کرده است و در شرایط مختلف فرهنگی، اجتماعی و سیاسی روش های مناسب را برگزیده و عمل کرده است.

۱۰- تقیه را تعریف کنید: ائمه اطهار (ع) می کوشیدند آن بخش از اقدامات و مبارزات خود را که دشمن به آن حساسیت دارد در قالب تقیه پیش ببرند. یعنی اقدامات خود را مخفی نگه دارند. به گونه ای که در عین ضربه زدن به دشمن، کمتر ضربه بخورند.

۱۱- خشونت و ستمگری حاکمان بنی امیه و بنی عباس چگونه بود؟ به گونه ای که اگر کسانی به عنوان پیرو و شیعه امامان شناخته می شدند به سختی

آزار و اذیت می شدند و در بسیاری از مواقع به شهادت می رسیدند.